

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของ
ภาคประชาชนต่อการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

ชื่อผู้วิจัย : นายสัญญา มั่นทางกูร
น.ส.กานดา หิตะพงษ์
นายนราพงษ์ บุญช่วย

ปีที่ทำการวิจัย : 2553

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความพร้อม ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (2) ศึกษาการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และ(3) ทราบแนวทางที่เหมาะสมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 50 แห่ง และจากประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ นอกจากนี้มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยภาพรวม ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย สำหรับปัญหาอุปสรรค ด้านการบริหาร เกิดจากการที่ไม่มีทะเบียนข้อมูลแหล่งน้ำที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการบุกรุกทรัพยากรดินตามแนวเขตแหล่งน้ำ และผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันไม่มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการแหล่งน้ำที่ถูกต้อง เหมาะสม ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ด้านงบประมาณ เกิดจากการที่มีงบประมาณอยู่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดสรรเพื่อบำรุงรักษาแหล่งน้ำ และยังไม่มียุทธศาสตร์อื่นเข้ามาสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ ด้านบุคลากร เกิดจากการที่ไม่มีงบประมาณสำหรับ

จัดจ้างบุคลากร ส่งผลให้ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะทางสำหรับบำรุงรักษา แหล่งน้ำ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ เกิดจากการขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ได้มาตรฐาน และขาดบุคลากรที่มีทักษะความชำนาญในการใช้วัสดุ อุปกรณ์

(2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยภาพรวม ด้าน การค้นหาสาเหตุและปัญหา ด้านการกำหนดแผนงาน ด้านการปฏิบัติ ด้านการใช้ประโยชน์ และ ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เกิดจากการที่ไม่มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม และทางราชการไม่มีการสนับสนุน ประชาชนไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ เป็นหน้าที่ของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตนเอง ไม่มีความสามารถเพียงพอ ไม่พร้อมในทางเศรษฐกิจ ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ เลี้ยงครอบครัว กลัวว่าจะมีผลทำให้ตนเองเดือดร้อนหรือยุ่งยากเพิ่มขึ้น และนิสัยส่วนตัวไม่ชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดย อธิบายถึงข้อดีข้อเสียของการอนุรักษ์แหล่งน้ำ เพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับชาวบ้านให้ช่วยกัน ดูแลรักษาแหล่งน้ำ มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กของตำบล และในการ จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ควรมีการทำเวทีประชาคม โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูล ที่เป็นจริงอย่างละเอียดก่อนเริ่มโครงการ เพื่อประโยชน์จะได้เกิดกับชาวบ้านอย่างเต็มที่

(3) สำหรับแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ขนาดเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ระยะเวลาในการถ่ายโอน ภารกิจ ควรแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกัน คือ ระยะแรก เป็นระยะก่อนการถ่ายโอน นั่นคือ ก่อนที่จะ มีการถ่ายโอนภารกิจควรสำรวจความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ว่ามีความ พร้อมมากน้อยแค่ไหนในการรองรับภารกิจ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการถ่ายโอนภารกิจให้ชัดเจน โดยเฉพาะใน เรื่องของการสนับสนุนงบประมาณ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และจะต้องซ่อมแซมปรับปรุงแหล่งน้ำ ให้สามารถใช้ได้เป็นปกติก่อนการถ่ายโอนภารกิจ ระยะที่สอง เป็นระยะหลังถ่ายโอน โดยหลังจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนภารกิจมาแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการเพื่อจะได้รับทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการ ดังนั้นใน การถ่ายโอนภารกิจควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการปรับตัว และเกิดกระบวนการเรียนรู้ จนสามารถปฏิบัติงานรองรับภารกิจถ่ายโอนได้ในระยะยาวต่อไป

คำสำคัญ : ความพร้อม, การมีส่วนร่วม, การบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก,
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น